د جواهراتو لړۍ ۲

د سپینو زرو خبرې

نبوي احادیثو کې د امیر المؤمنین

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویناوې

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

خپرندویه ټولنه ور

د کتاب ځانګړنې :

د کتاب نوم	::	عبدالله بن مبارک رحمه الله ویناوې
لیکوال	::	ابو رمان مولوي محمد غني فاروقي
کمپوز	::	مولوي موسی فانت
ډیزاین چارې	::	مجیب الله غریب دوست
خپرندوی	::	باور خپرندویه ټولنه
لومړی چاپ	::	1401 هـ ش
د خپرونو لړ	::	105
چاپ شمیر	::	۱۱۰۰ ټوکه

د چاپ حقوق له باور خپرندویه ټولنې سره خوندي دي.

باور کتاب پلورنځی، لاندېنی پوړ، اسحق زی مارکیټ، بزازي څلورلارې، جلال اباد

اړیکه: 077-2702004 , 078-7730005 , 079-5353610

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د عبیدالله فاروقي مېرمن، نشوه فاروقي ته!

په دې هیله چې د قرآن او سنت عقیده پر نفسي خواهشاتو ونه پلوري.

م. فاروقي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواهرات

الحمد لله رب العالمين وافضل الصلوة واتم التسليم علی سیدنا محمد النبي الأمي المبعوث رحمةً للعالمين، وعلى اله وصحبه اجمعين.

وبعد:

د جواهراتو په لړۍ کې دا بل کتاب دی، چې د امیرالمؤمنین فی الحدیث، عبدالله بن مبارک رحمه الله پر هغو خوږو، ارزښتمنو او گرانبیه مواعظو سینگار دی، چې یاد امام به پرې د خلکو اصلاح او هر اړخیزه روزنه کوله.

د ابن مبارک رحمه الله مواعظ او بېلابېلې ویناوې د علم او حکمت له چینې نه سرچینه اخلي او دې کوچني کتاب کې ټول مواعظ او نصائح يې د ايمان، توحيد او سنت پر خوشبو خوشبويه دي، د تقوی، توکل، اخلاص، قربانۍ او حقيقي زهد وږمې ترې خپرېږي او هره خبره يې د مؤمن د زړه ودانۍ ته لاره پیدا کوي، ابن مبارک رحمه الله په دې باب کې دومره (ثقه) دی، چې د کتاب په پاڼو کې به ولولئ، چې د سیدالتابعین حسن بصري رحمه الله د يوې وينا د کره کولو په موخه يې زر کيلو متره مزل کړی و، څو خبره څانته کره او يقيني کړي، ابن مبارک رحمه الله عالم، محدث، فقيه او شاعر و، په نبوي احاديثو کې شهرت يې له فقهې نه په شهرت کې زيات و او فقه کې يې له ادب نه شهرت زيات و، دې له هغو عالمانو څخه نه و، چې يوازې مواعظو ته ناست و، دا مواعظ ترې بېلا بېلو مناسبتونو کې اورېدل شوي دي او موږ ته په مستند ډول رارسېدلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی دې موږ په هغو خلکو کې وشمېري چې له ګټورو خبرو ګټه ترلاسه کوي، په مینه او غور یې اوري، په عمل کې یې پیروي کوي او بیا یې نورو مسلمانانو ته رسوي، موږ هم په همدې هیله، احادیثو کې د امیرالمؤمنین فی الحدیث عبدالله بن مبارک رحمه الله مواعظ او نصائح له بېلابېلو مستندو عربي سرچینو د (برگ سبز تحفه درویش) په بڼه د خوږې پښتو په شاتو کې ستاسې مخې ته کېښودل، الله تعالی دې وکړي، چې ژوند او د ژوند په تګلاره کې مو د مثبت بدلون لامل شي.

رب تعالی دې هغو ټولو ته غوره بدلې ورکړي، چې د کتاب په چاپ کې یې ډول ډول مرستې کړې.

په مینه

ابو رمان محمد غني فاروقي

جلالکوټ

۱۴۰۱/۲/۲۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

د عبدالله بن مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې:

امام ابو بکر احمد بن علي الخطيب البغدادي رحمه الله د تاريخ بغداد په اتم ټوک کې د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه داسې ليکلي:

نوم يې عبدالله او د پلار نوم يې المبارک دی، اسم کنيه يې ابو عبدالرحمن المروزي او د بنو حنظله مولی و.

(۱۱۸) هجري کې يې زوکړه شوې.

- ❖ عبدالله بن مبارک رحمه الله خراساني، ثقه عالم او په احاديثو کې يې ثابت ځای درلوده، نېک انسان و، شعر يې هم ويل او د جامع علم څښتن و.

ابن مبارک رحمه الله د احاديثو او فقهې عالم و، په عربي ژبه پوره برلاسی و، د تاريخ علم يې زده و، سوداګري يې هم کوله او پوهېده پرې، د شجاعت او سخاوت څښتن و او د ټولو مذهبي ډلو په وړاندې يې محبوبيت لره.

- ❖ محمد بن عبدالوهاب الفراء به ويل: خراسان، د ابن مبارک، نضر بن شميل او يحيی بن يحيی په څېر نور عالمان نه دي راويستلي.
- ❖ ابو اسامه به ويل: عبدالله بن مبارک رحمه الله د نبوي احاديثو په عالمانو کې داسې مقام لري، څنګه مقام چې په خلکو کې امير المؤمنين لري.
- ❖ عبدالرحمن بن مهدي ويلي: امامان څلور دي سفيان ثوري، مالک بن انس، حماد بن زيد او عبدالله بن مبارک رحمهم الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک رحمه الله ددې امت لپاره ستر ناصح او د خیر غوښتونکی دی.

❖ عبدالرحمن بن مهدي بغداد ته لاړ، هلته يې يو کور و، غوښتل يې چې هغه وپلوري، اهل الحديث (د حديثو عالمان) ورته را غونډ شو ورته يې وويل:

تا د سفيان ثوري سره ناسته کړې او احاديث دې ترې هم اوريدلي او د ابن مبارک نه دې هم اوريدلي، په دوی دواړو کې کوم يو غوره دی؟

عبدالرحمن بن مهدي ورته وويل: تاسې څه وايئ؟!

که سفيان ثوري ددې لپاره خپل ټول کوښښ او زيار په کار واچوي، چې يوه ورځ دې يې د عبدالله بن مبارک په څېر شي، بيا به هم پر دې چاره برلاسی نه شي.

❖ شعيب بن حرب وايي:

سفيان ثوري رحمه الله به ويل: دا مې ارمان دی، چې زما ټول عمر دې د عبدالله بن مبارک رحمه الله د يو کال په څېر شي يا دې د هغه د درېيو ورځو په څېر شي؛ مګر پر دې چاره برلاسی نه شوم.

❖ احمد بن عبدة وايي: سفيان ثوري او فضيل بن عياض او ځيني نور عالمان په مسجد حرام کې سره ناست و، ابن مبارک رحمه الله د يوې غونډې د لورې را څرګند شو، سفيان ثوري وويل: دا د ختيځ والو سړی دی، فضيل بن عياض وويل: دا هم د ختيځ والو، هم د لويديځ والو او هم د هغو ټولو سړی دی، چې د ختيځ او لويديځ په منځ کې اوسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ عبدالرحمن بن أبو جميل وايي: موږ په مکه کې د ابن مبارک رحمه الله چاپېره ناست و، هغه ته مو وويل: د مشرق عالمه! موږ ته حديث ووايه!

هلته نږدې سفيان ثوري هم ناست و، زموږ دا خبره يې واوريده، ويې ويل: مره شئ، دا د مشرق او مغرب دواړو عالم دی!.

❖ ابو الحسن عبدالوهاب بن عبد الحكم وايي:

عبدالله بن مبارک رحمه الله چې کله وفات شو، امير المؤمنين هارون الرشيد وويل: د عالمانو سردار وفات شو.

❖ ابو اسحاق الفزاري وايي: ابن مبارک رحمه الله د ټولو مسلمانانو مشر او سردار دی.

❖ ابن عيينه ويلي: د صحابه کرامو رضي الله عنهم او ابن مبارک رحمه الله په چارو او کړنلارو کې مقايسوي غور او نظر وکړ، د صحابه و بل کوم فضيلت مې پر ابن مبارک ونه ليد، پرته له دې چې صحابه د نبي صلی الله عليه وسلم د صحابيت او ملگرتيا اړيکه لري او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په ملگرتيا کې يې غزاگانې کړې دي.

❖ ابراهيم بن شماس وايي: ستر فقيه او عالم مې ليدلي، ستر پرهېزگار مې ليدلی او هم مې د احاديثو ستر حافظ ليدلی، په خلکو کې ستر فقيه ابن مبارک رحمه الله دی، ستر پرهېزگار فضيل بن عياض رحمه الله دی او ستر حافظ وکيع بن الجراح رحمه الله دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ ابو وهب وايي: ابن مبارک رحمه الله پر داسې يو کس ورتېر شو چې هغه کس نابينا و، يانې د سترګو نظر يې له منځه تللی و، هغه کس ترې وغوښتل چې الله تعالی ته دعا وکړه، چې زما د سترګو نظر بېرته را وګرځي او ليدل پرې وکړی شم، ابن مبارک رحمه الله هغه لپاره الله عز وجل ته دعا وکړه، دعا يې قبوله شوه، ما وليدل چې هغه نابينا ته بېرته د سترګو نظر ورکړی شو.

❖ عبدالله بن مبارک رحمه الله (۱۸۱) هجري کال کې د (٦٣) کلونو په عمر وفات شو، د رمضان لس ورځې تېرې شوې وې او (هيث) کې خاورو ته وسپارل شو.

❖ فضيل بن عياض رحمه الله ويلي: عبدالله بن مبارک رحمه الله مې په خوب کې وليد، ترې مې وپوښتل کوم عمل دې ډېر غوره او ګټور وموند؟

ويې ويل: هماغه کار چې زه پکې وم، ما وويل: رباط او جهاد؟

ويې ويل: هو؛

ما وويل: څه درسره وشو؟

ويې ويل: الله عز وجل راته پوره ښښنه وکړه او د جنتي مېرمنو اويا د ښايسته سترګو لرونکو حورو ښځه يوې حورې راسره خبرې وکړې.(تاريخ بغداد، اتم ټوک، ۲۰۵، ۲۱٦ ص)

❖ استاد صالح احمد الشامي پخپل کتاب مواعظ الامام عبدالله بن مبارک کې د ده په پېژندنه، علميت، فقاهت، زيار او هر اړخيزو ځانګړنو کې ليکلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک بن واضح الحنظلي، کنيه يې ابو عبدالرحمن، د مور نوم يې خوارزمية دی، د خراسان مشهور ښار (مرو) کې په (۱۱۸) هجري کې زېږېدلی دی.

پلار يې نېک سړی و او د خپل مولی په باغ کې به يې کار کاوه، بادار يې يوه ورځ خپل باغ ته ورغی او مبارک صيب ته يې وويل: چې د انارو له ونې نه يو خوږ انار راوړه!

مبارک صيب ورته انار راوړ، هغه چې وڅکه، خوند يې تريو و.

بادار يې وويل: زه خوږ انار غواړم او ته راته تريو انار راوړې؟

خوږ انار راوړه!

مبارک صيب دا ځل د انارو بلې ونې ته ورغی له ونې يې انار راوشکاوه او د خپل بادار مخې ته يې کېښوده، هغه چې انار مات کړ او ويې ځکه ګوري چې دا هم تريو و.

له دې وروسته يې مبارک صيب ته وويل: ته خوږ او تريو انار نه پېژنې؟

مبارک صيب وويل: نه.

بادار يې وويل: دا ولې؟

مبارک صيب وويل: ځکه يې نه پېژنم چې تر اوسه ما د باغ له انارو څخه هېڅ خوراک نه دی کړی، نو څنګه به خوږ او تريو انار وپېژنم.

د باغ خاوند ورته وويل: ولې ترې خوراک نه کوې؟

مبارک صيب ورته وويل: خوراک ترې ځکه نه کوم چې تا ترې د خوراک اجازه راته نه ده کړې!

د باغ خاوند د ده له امانتکارۍ او رښتينولۍ نه تعجب وکړ او ډېر زيات حيران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د باغ خاوند پېغله لور درلوده او ډېرو خلکو ترې غوښتنې وه، مبارک صیب ته یې وویل: مبارکه څوک درته ښه او مناسب ښکاري، چې زه ورته خپله دا لور ورکړم؟

مبارک صیب وویل:

د جاهلیت د زمانې خلکو به د نسب خاوندانو ته لورګانې ورکولې، یهودیانو به د مال لپاره شتمنو ته ورکولې، نصاراو به ښکلا او جمال ته پام کاوه او ښکلیو ځوانانو ته به یې لورګانې ورکولې او زموږ دا امت یې د دین لپاره، دیندارو خلکو ته ورکوي، د باغ خاوند د ده عقل او هوښیارتیا خوښه کړه او لور یې ورکړه.

همدا لامل و، چې ابن مبارک په یوې داسې کورنۍ کې منځ ته راغی چې پر تقوا او پرهېزګارۍ ولاړه وه، عبدالله د (مرو) په ښار کې را لوی شو، نوموړی د پیاوړي ذکاوت څښتن و، له یو سرې نه یې یو ځل اورېده خطبه واورېده او سملاسي یې حفظ کړه او په هماغه مجلس کې یې بېرته واوروله.

(۱۴۱) هجري کال کې د علم د طلب لپاره ووت، ډېر سفرونه یې وکړ او د علم تر لاسه کولو، غزاګانو او سوداګرۍ لپاره ډېر وګرځېد.

حرمینو، شام، مصر، عراق، عربي جزیرې، خراسان او ځینو نورو هېوادونو ته یې هم علمي سفرونه کړي.

❖ ابن مبارک رحمه الله به سوداګري کوله او دا یې د دوو لاملونو پر بنسټ کوله:

۱: لومړی ددې لپاره چې خپل مخ پرې د خلکو په وړاندې د سوال او اړتیا نه وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ورځ ورته فضیل بن عیاض وویل: ته موږ ته د زهد او کمښت غوره کولو حکم کوې او تا ګورو، چې سوداګریز توکي راوړې او ګټه ترې لاسته راوړې.

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: ابو علي، دا کار ددې لپاره کوم چې خپل مخ او عزت، عزتمن وساتم او د خپل رب په عبادت او اطاعت کې ترې مرسته تر لاسه کړم.

۲: د ابن مبارک رحمه الله د سوداګرۍ دویم باعث دا وو، چې پر عبادت کوونکو، زاهدانو او د علم پر طالبانو مالي لګښت وکړي، یوه ورځ یې فضیل بن عیاض رحمه الله ته وویل: ابو علي که ته او ملګري دې نه وی سوداګري به مې نه وی کړی.

کېدی شي له دې خبرې یې مقصد دا وي، چې د سوداګرۍ چارو به یې پراختیا نه وی کړی یوازې دومره به وه، چې د ده لپاره به یې بسنه کوله.

- ابن مبارک رحمه الله سخاوت خوښاوه او سخي انسان و.
- شجاع او ځیګرورو، ډېرو غزاګانو او جهادونو کې یې برخه اخیستې وه او نور عالمان او زاهدان به یې هم د جهاد لیکو ته هڅول.

له یوې غزا نه وروسته چې را وګرځېد، (۱۸۱) هجري کې د رمضان په میاشت کې د (٦۳) کلونو په عمر وفات شو او (هیث) په ښار کې خاورو ته وسپارل شو.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۸ ص)

- د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه د اهل علمو ګواهیانې او څرګندونې.

د ابن مبارک رحمه الله په اړه د محدثنیو او عالمانو د څرګندونو ډېره برخه مو د تاریخ بغداد نه اخیستې چې پیل کې (د عبدالله بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې) سر لیک لاندې لیکل شوې دي، استاد شامي هم په خپل کتاب (مواعظ للامام عبدالله بن مبارک) کې د ده په اړه ځينې بېلګې را نقل کړي، چې ځينې يې په دې ډول دي.

❖ عبدالله بن يزيد ويلي: امام اوزاعي رحمه الله راته وويل: عبدالله بن مبارک دې ليدلی و؟ ما وويل: نه، ويې ويل: که ابن مبارک رحمه الله دې ليدلی وی؛ نو د هغه پر ليدو به دې سترګې يخې، رڼې او خوشحالې شوې وی.

❖ عبيد بن حماد وايي: عطاء بن مسلم راته وويل: عبيده! ابن مبارک رحمه الله دې ليدلی؟ ما وويل: هو؛ ويې ويل: ما رأيت مثله ولا ترى مثله.

❖ عمري به ويل: ابن مبارک رحمه الله ددې سترې چارې د سرته رسولو لپاره ښه وړ دی، يو سړي ورته وويل: د کومې چارې لپاره؟ عمري وويل: د امامت او مشرۍ لپاره.

❖ ابن معين رحمه الله به ويل: (ابن مبارک په نبوي احاديثو کې امير المؤمنين دی).(سير أعلام النبلاء، ۳۹۲/۸)

❖ عبدالله بن سنان وايي: ابن مبارک رحمه آلله مکې ته راغلی و، زه هم په مکه کې وم، کله چې له مکې نه رخصتيده، سفيان بن عيينه او فضيل بن عياض بدرګه او رخصت کړ، يو يې ويلي: دا د مشرق والو فقيه دی او بل يې ويلي: دا د مغرب والو فقيه او عالم دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۱۱/۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړیتوبونه پالل!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله یوه ستره ځانګړنه دا هم وه، چې د ژوند په چارو کې یې لومړیتوبونو ته ارزښت ورکاوه او په عملي ډول یې پالل، د لومړیتوبونو په ترتیب او کټګورۍ کې یې لومړی دا زړه پورې بېلګه ولولئ:

له حج نه غوره صدقه؟!

یو ځل د حج د ادا کولو په موخه له کوره ووت، له ځینو ښارونو تېر شو، له دوی سره د سفر په بهیر کې یو مرغه هم و، هغه مړ شو، حکم وشو، چې دا مرغه دې هورې نږدې په یو ډېران وغورزولی شي، مړ شوی مرغه پر هماغه ډېران وغورزولی شو، عبدالله بن مبارک رحمه الله له ملګرو سره یو ځای بیا مزل پیل کړ، ملګري یې مخکې او نبوي احادیثو کې امیر المؤمنین عبدالله بن مبارک رحمه الله له هغوی وروسته روان و، کله چې پر هماغه ډېران تېریده، چې مړ شوی (مردار) مرغه پرې غورزول شوی و، ګوري چې ډېران ته نږدې له یو کوره پېغله جلۍ راووته، مردار شوی مرغه یې له ډېران نه را پورته او په څه شي کې را تاو کړ او په بیړه یې کور ته ننه ایسته، عبدالله بن مبارک رحمه الله د هغې د کور دروازې ته ورغی، ترې وپوښتل، د څه لپاره دې له ډېران نه مړ شوی (مردار) مرغه را پورته کړ او کور ته دې یوړ؟

جلۍ وویل: زه او ورور مې دلته اوسېږو، له موږ سره ددې لنګ نه پرته بل څه نشته، موږ د ورځې شپې د خوراک لپاره هم څه شی نه لرو، یوازې د همدغه شیزونو نه د لوږې په مهال ګټه تر لاسه کوو، چې پر ډېران غورزول شوي وي، موږ له ډېرو ورځو راهیسې په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال اخته یو، ظالمانو مو مال په زور تر لاسه کړ او پلار یې راته ووژه.

ابن مبارک رحمه الله پر اوښانو سپرو ته حکم وکړ، چې بېرته ستانه شئ او خپل وکیل ته یې وویل: د خرچې لپاره څومره پیسې درسره شته؟

وکیل وویل: یو زر دینار راسره شته!

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: په شمېر شل دیناره ترې جدا کړه، چې د (مرو) ښار ته د بېرته رسېدو لپاره موږ ته بسنه وکړي او نور دې جلۍ ته ورکړه!

د سږ کال د حج نه دا صدقه موږ ته ډېره غوره ده (۹۸۰) دینار یې ټول هغې جلۍ ته ورکړل او له ملګرو سره د حج نه پرته خپل ښار ته را ستون شو.(البداية و النهاية، ۲۰۳/۱۰)

استاد شامي لیکلي:

د مردارې له خوړلو نه د پېغلې خلاصول او حاجت یې پوره کول، له حج نه ډېره غوره دي، دا د ابن مبارک رحمه الله رأیه ده، والله اعلم او دا د ابن مبارک رحمه الله فقه او په دین کې پوهه ده.

- ابن مبارک رحمه الله به ویل: یوه نوړۍ چې د وږي ګېډه پرې مړه شي، ماته د جومات له ودانولو ډېره غوره چاره ښکاري که څه هم چې یو کس په یوازې ډول جوړ کړی وي.
- پر لومړیتوبونو پوهیدل او تطبیقول یې دا د ابن مبارک رحمه الله فقاهت او ځانګړنه وه، د هغه وږي اړتیا پوره کول چې د لوږې مخنیوي لپاره څه نه لري، ځکه دا نږدې ده، چې فقر د کفر لامل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، په داسې حال کې د فقير لوږه او اړتيا پوره کول د جومات له جوړولو ډېر غوره کار دی.

➢ دا شونې ده، چې لمونځ په جومات يا بل کوم پاک ځای کې وشي، ځکه ټوله ځمکه پاکه او د لمانځه لپاره د جومات په بڼه ګرځول شوې ده.

وږی به يا صبر وکړي او حرامو ته له نږدېوالي به د خپل عزت ساتنه وکړي او د لوږې به مړ شي، يا به د بلې کومې جريمې ښکار شي، د بېلګې په ډول غلا او غصب به وکړي يا به بله داسې ناوړه چاره تر سره کړي، چې د امله به يې ټولنه ګډه وډه شي او هم به د ټولنې امن ته زيان ورسوي او اسلام تل هغه قضيې او موضوع ته ارزښت ورکړی، چې د ټولنې امن پکې تضمين او ساتل شوی وي.

د همدې له امله دا يوه نوړی د جومات له ودانولو ډېره غوره ده.

او د اړينو حاجتونو او اړتياوو طلب، لکه خوراک او پوښاک، د علم له طلب نه مخکې دي.

➢ دغه راز ابن مبارک رحمه الله د اولوياتو (لومړيتوبونو) په ترتيب کې دې ته ژمن و، چې د الله تعالی په لاره کې جهاد کول، له دې نه مخکې دي چې سړی ځان د دويمې فقهې په زده کړه بوخت کړي.

➢ عبدة بن سليمان ويلي:

موږ د روم په هېواد کې، يو ځل له ابن مبارک رحمه الله سره شپه مهال په مزل کې ملګري و، له بره نه پر موږ ورښت ورېده او د پښو لاندې ځمکه مو هم لمده او خټينه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **ابن مبارک رحمه الله وویل:**

(ابو محمده، مور ډېرې ورځې شپې، د ایلاء او ظهار په مسئلو کې تېرې کړې او ددې شپو په ځېر شپې را نه پاتې دي).

ابن مبارک رحمه الله پر هغو شپو پښېماني څرګندوله، چې د دین په علم او پوهه کې یې تېرې کړې وې؛ ځکه دې چارې دی د روم له جهاد نه بوخت ساتلی و.

د لومړیتوبونو په اړه دا د ابن مبارک رحمه الله پوهه وه، دغه راز ابن مبارک رحمه الله به واجباتو او خیریه چارو کې هم د ترتیب لحاظ کاوه، دا د علم او فقهې یو باب دی، د تېر په پرتله اوس مسلمانان دې اهم باب ته ډېره اړتیا لري.

- **د سلطنت او واکمنۍ په اړه د ابن مبارک رحمه الله دریځ دا و، چې د سلطان (باچا) شتون اړین او ضروري کار دی، خلک اړ دي چې د هر اړخیزو چارو ترتیب او تنظیم لپاره باچا ولري او له دې نه څوک سترګې نه شي پټولی؛ ځکه که باچا نه وي زور ور او ځواکمن به کمزوري وخوري.** (مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۱٦ ص)

مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله!

قال الله تعالی:

ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِ. (النحل، ۱۲۵)

وقال تعالی:

وَعِظۡهُمۡ وَقُل لَّهُمۡ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ قَوۡلَۢا بَلِيغٗا ﴿٦٣﴾. (النساء)

- **عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:**

د دنیا مینه وال او پر دنیا اخته خلک مخکې له دې، له دنیا څخه لاړل چې د دنیا تر ټولو خوږ شیز وڅکي او خوند یې تر لاسه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وويل: په دنيا کې خوږ څيز څه شی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: د الله عز وجل معرفت او پېژندګلوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۳ ص)

علم او وېره!

په تاسې کې د ډېر علم خاوند ته پکار دي، چې د الله تعالی نه دې سخت وېرېدونکی وي.

او ده به ويل:

هغه سړی څنګه د ډېر علم د لرلو دعوه کوي، چې د کمې وېرې او زهد لرونکی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۴ ص)

ورک شوی ورور!

- هېڅ شي دومره نه يم ستړی کړی، څومره مې چې دا چاره ستومانه کوي، چې د الله عز وجل لپاره ورور او دوست نه مومم.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۴ ص)

- که يو سړی له سلو شيانو څخه ځان ساتي او له يو شي څخه ځان نه بندوي دا ورع (ځان ساتنه) نه ده.

او په چا کې چې د جهل (ناپوهی) يو خوی هم وي دا له جاهلانو څخه دی، تا نه دي اورېدلي چې الله تعالی نوح عليه السلام ته څه ويلي، کله چې نوح عليه السلام وويل:

اِنَّ ابۡنِیۡ مِنۡ اَهۡلِیۡ.(هود،۴۵)

الله تعالی ورته وويل:

اِنِّیۡۤ اَعِظُكَ اَنۡ تَكُوۡنَ مِنَ الۡجٰهِلِیۡنَ ﴿۴۶﴾.(هود)(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دنيا مينه په زړه کې ده!

د دنيا مينه په زړه کې ده او ګناهونه ټول له زړه نه را چاپېره دي، زړه يې په منځ کې ايسار کړی دی د همدې له امله ستونزمنه ده، چې کله به خير ور رسيږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د قرآن د ماناګانو پېژندل!

کله چې ستاسې يو کس په دومره کچه قرآن زده کړي، چې لمونځ يې پرې صحيح کېږي، بيا دې علم پيل کړي او د علم زده کړه دې خپله بوختيا وګرځوي، ځکه په علم سره د قرآن کريم ماناګانې پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د نصيحت قبلول!

زموږ په زمانه کې داسې هېڅوک پاتې نه شو چې زه يې وپېژنم چې دی په پراخه سينه نصيحت قبلوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د يوې ورځې خواړه!

- دنيا نه ده؛ مګر يوازې د يوې ورځې خواړه دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٧ ص)

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: وصيت راته وکړه، ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: بې ګټې لېده، کاته پرېږده، د خشوع توفيق به درکړی شي، بې ګټې خبرې پرېږده، حکمت به دې نصيب شي، بې ګټې خواړه پرېږده، د عبادت توفيق به درکړی شي، د خلکو د عيبونو پلټل پرېږده، پر خپلو عيبونو د خبرېدا توفيق به درکړی شي، د الله په ذات کې بوختېدل او خبرې جوړول پرېږده، له شک او منافقت څخه به وساتل شي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٨ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاډمن اوسېدل!

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: زه مې له هغه کس نه ځان په ډېر بنه حال کې وينم، چې ظالمانه وژنه يې کړې وي.
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دا ته چې ځان په امن ګڼې، د هغه چا له عمل نه ډېر ناکاره عمل دی، چې ظالمانه وژل يې کړي وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۸ ص)
- د ابن مبارک رحمه الله ددې وينا مقصد دا دی، چې انسان پر خپل عمل ډاډ او باور لري او وېره نه لري دا د ظالمانه قتل نه ستره ګناه ده، متفق عليه حديث کې هم راغلي، رسول الله صلی الله عليه وسلم ويلي: (هېڅوک به هم پخپل عمل جنت ته داخل نه شي، صحابه و وويل: تاسې هم، د الله استازيه؟
رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل: نه، زه هم په عمل جنت ته نه شم ننوتی؛ مګر هله چې الله تعالی مې پخپل فضل او رحمت کې پټ کړي).(صحيح البخاري، ۵۶۷۳، صحيح مسلم، ۲۸۱۶)
- شقيق وايي: ابن مبارک رحمه الله ته يې ملګرو وويل: کله چې له موږ سره لمونځ وکړې، ولې را سره نه کېنې؟
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د لمانځه نه وروسته د صحابه و او تابعينو څنګ ته ورځم او له هغو سره يم.
موږ ورته وويل: صحابه او تابعين چېرې دي؟
ابن مبارک رحمه الله وويل: خپل علمي بڼ ته ورځم، هغوی پکې ګورم او د هغوی نقش او چارې (عملونه) پکې تر لاسه کوم!
له تاسې سره څه کوم، تاسې خو د خلکو غيبتونه کوئ.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۲۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې سپک مه ګڼه!

- پر عقلمن لازم دي، چې د درېیو سپکاوی ونه کړي د عالمانو، باچا او ملګرو (دوستانو).
ځوک چې د عالمانو سپکاوی کوي، اخرت یې له منځه ځي، ځوک چې د باچا سپکاوی کوي، دنیا یې له منځه ځي او ځوک چې د ملګرو او دوستانو سپکاوی کوي، سرېتوب او شرافت یې له منځه ځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۰ ص)

- بشر بن الحارث وایي: عبدالله بن مبارک رحمه الله روان و او یو سړي ترې د یو حدیث په اړه وپوښتل، ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: دا د علم عزت نه دی!
بشر بن الحارث وایي: د ابن مبارک دا خبره مې ډېره زیاته ښه وګڼله او خوښه مې شوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۰ ص)

- ډېر ځلې یو عمل ډېر کوچنی وي؛ مګر د (خالص او سپېڅلي) نیت له امله هغه په ستر عمل بدل شي او ډېر ځلې یو عمل ډېر ستر وي؛ مګر د (ناسم او فاسد) نیت له امله کوچنی شي(او ثواب یې له منځه لاړ شي).(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۰ ص)

څلور خبرې!

څلور خبرې، چې د څلور زرو خبرو څخه انتخاب شوي دي.

۱: پر ښځه باور مه کوه!

۲: پر مال، مه غره کېږه!

۳: پر معده دې دومره خواړه مه باروه، چې طاقت یې نه لرې!

۴: له علم څخه دومره علم زده کړه، چې یوازې تاته ګټه رسوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زهد دعوه!

د خپل لورې، د زهد دعوه دې له زهده وباسي؛ ځکه ته پخپله د خپل ځان ثنا او ستاینه کوې.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۱ ص)

د ریاء او شرک تر منځ توپیر!

که چېرې دوه کسان، په لاره کې سره ملګري شي، یو یې اراده وکړي، چې دوه رکعاته لمونځ وکړي؛ مګر د ملګري له امله یې پرېږدي، دا ریا ده او که د ملګري له امله یې وکړي (چې هغه یې وګوري) دا شرک دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

قرآن پرې لعنت وایي!

ډېر ځلې قرآن، د قرآن پر باروونکي (حافظ یا عالم) لعنت وایي، کله چې قرآن والا د خپل رب نافرماني کوي قرآن یې له سینې نه پرې غږ کوي په الله سوګند، زه ددې لپاره ستا په سینه کې ځای شوی نه یم، ایا ته د خپل رب نه حیا نه کوې؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

د مؤمن بادشاهي!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

دنیا د مؤمن لپاره زندان دی او په زندان کې یې سترې چارې صبر او غوسه زغمل دي د مؤمن لپاره په دنیا کې بادشاهي، راحت او خوشحالي نشته، د مؤمن بادشاهي، ارام او خوشحالي به په جنت کې وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۳ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېران او هديره!

عبدالله بن مبارک رحمه الله پر يو راهب ورتېرېده، د راهب يو لوري ته هديره وه او بل لوري ته يې ډېران وه، ابن مبارک رحمه الله راهب ته وويل: راهبه! تا سره هم د انسانانو خزانه ده او هم درسره د شتو (مالونو) خزانه ده او په دواړو کې د عبرت درس دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٣٣ ص)

د سپينو زرو خبرې!

ابن مبارک رحمه الله نه د لقمان حکيم ددې وينا په اړه وپوښتل شو چې زوی ته يې ويلي و: (که خبرې د سپينو زرو دي؛ نو چوپتيا د سرو زرو ده).

ابن مبارک رحمه الله وويل: ددې مانا دا ده، چې که د الله عز وجل د اطاعت او عبادت خبرې د سپينو زرو دي؛ نو د الله عز وجل د نافرمانۍ نه چوپتيا د سرو زرو ده.

(ابن المبارک لمحمد بن عثمان جمال، ١٨٧ ص عن جامع العلوم و الحكم، ١١٧ ص)

ښکاره او پټ گناهونه!

ځوک چې د ښکاره گناهونو له امله دوزخ ته ننوځي (په کړاو او سزا کې) له هغه چا نه کم دی، چې د ريا او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣۴ ص)

چا سره ناسته لرې؟

ستا ناسته دې له مسکينانو سره وي ځان ترې ساته او پام دې وي، چې له بدعتي سره ناسته، ولاړه ونه کړې.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- یو درهم چې د شک او شبهې له امله واپس کړم له دې نه راته غوره دی، چې شپږ لکه درهم خیرات کړم.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)
- د ابن مبارک رحمه الله نه د تواضع د مانا په اړه وپوښتل شو، هغه وویل: پر شتمنو کبر کول!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

صحیح حدیث!

ابن مبارک رحمه الله ویلي:

په صحیح حدیث سره انسان د کمزوري حدیث نه را ایساریږي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

یانې ډېره کره خبره ده، صحیح احادیثو سره لوستونکي دې ته نه اړ کېږي، چې ضعیفو او کمزورو احادیثو ته ور وګرځي.

د صحابه و اختلاف!

د صحابه و خپلمنځي جنګونه د فتنې په مانا وو، زه د دوی د هېڅ یو کس په اړه نه وایم چې دی په فتنه کې اخته شوی و.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

د مرجئه و سره مخالفت!

- ابن مبارک رحمه الله ته وویل شو، شیبان وایي، چې ته مرجئي یې؟!

ابن مبارک رحمه الله وویل: شیبان دروغ ویلي، زه په درېیو شیانو کې له مرجئه و سره مخالف یم.

- مرجئه وایي: ایمان له عمل پرته قول دی او زه وایم: ایمان قول او عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ مرجئه وايي: د لمانځه پرېښودونکی نه کافر کېږي او زه وايم کافر کېږي!

❖ مرجئه وايي: ايمان نه زياتيږي او نه کمېږي او زه وايم، ايمان هم زياتيږي او هم کمېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳٦ ص)

هېنداره!

➢ ابن مبارک رحمه الله ويلي:

زړه د هېندارې په څېر دی، ډېر وخت لپاره چې په لاس کې پاتې شي زنګ نيسي يا د څاروي په څېر دی چې ترې غافل شوې، مخ درنه ګرځوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳٦ ص)

علم او دنيا!

د طالب العلم په حال تعجب کوم چې له ايمان او علم سره ـ سره ځان د دنيا مينې ته وربولي، دغه راز ده ويلي: د عالم لپاره شرط دا دی، چې په زړه کې به يې د دنيا مينه نه وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۷ ص)

يادونه:

➢ د ابن مبارک رحمه الله د خبرې هدف دا دی چې عالم او د علم طالب ولې له دنيا سره مينه وکړي، په داسې حال کې چې علم د دنيا حقيقت روښانه کړی، چې دنيا د الله عز وجل په وړاندې د ماشي د وزر په کچه وزن او ارزښت نه لري، بيا نو څنګه له دنيا سره مينه کېدلی شي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنيا سره د مينې او دنيا کې د کار کولو توپير دا دی، چې دومره کار پکې پکار دی، چې انسان پرې ځان، نورو خلکو ته د حاجت او اړتيا نه خلاص کړي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۷ ص)

- سويد بن سعيد وايي: يو ځل مې ابن مبارک رحمه الله په مکه مکرمه کې وليد، د زمزم اوبو ته ورغی، يو گوټ اوبه يې ترې وڅکلې بيا يې د قبلې لوري ته مخ کړ ويې ويل:

ای الله! د مؤمل زوی مورږ ته د ابو الزبير نه حديث را نقل کړی او هغه د جابر نه او جابر رضي الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم نه حديث نقل کړی، نبي صلی الله عليه وسلم ويلي:

«مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ».(مسند امام أحمد، ابن ماجه)

ژباړه: د زمزم اوبه چې کوم حاجت لپاره وڅکلی شي، حاجت يې پوره کيږي.

- ای الله! زه يې ددې لپاره څکم چې د قيامت د ورځې تندې نه پرې خلاص شم، بيا يې د زمزم اوبه وڅکلې.(سير اعلام النبلاء، ۸/ ۳۹۳)

يادونه:

- د سلف صالحينو رحمهم الله ټول فکر او فهم د اخرت په اړه څرخېده او د اخرت چارو د دوی زړونه، روحونه او عقلونه بوخت ساتلي وو، تل به يې د اخرت په اړه فکر او پام کاوه.

ډېری خلک ددې حديث په مانا کې د دنيا اهمو چارو ته ورگرځي؛ مگر ابن مبارک رحمه الله په دې حديث سره د قيامت ورځې ته ورځي او خپله اصلي اړتيا په پام کې نيسي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۸ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ابن المبارک رحمه الله وايي: مور، هغه مهال د ادب په لټه کې شو، چې ادب ورکونکي (عالمان) مو د لاسه ورکړل.(حلية الاولياء، ۱۶۹/۸)

يادونه:

له ادب نه مراد، ټول پټ او ښکاره اسلامي اداب دي.

او ادب ورکوونکي (مؤدبين) هغه عالمان دي، چې خلک په سلوک او د ادابو په عملي تطبيق کې د هغوی پيروي او د هغوی په خبر عمل کوي.

فقدان نه مراد ورکېدل نه، بلکې د دوی مړينه ده.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۹ ص)

ناپوه (جاهل) ته د تعليم ورکولو طريقه!

- يو سړي د ابن مبارک رحمه الله په څنګ کې اپرنجی وکړ او الحمدلله يې ونه ويله:

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د اپرنجي په مهال سړی څه وايي؟

هغه کس وويل: الحمدلله.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: يرحمك الله.(حلية الاولياء، ۱۷۰/۸)

- د رسول الله صلی الله عليه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ابن مبارک رحمه الله په وړاندې د يوسف بن اسباط د عبادت طرز او طريقې يادې کړی شوې، ابن مبارک رحمه الله وويل: تاسې د هغو خلکو ياد وکړ، چې پر ياد يې شفاء غوښتل کېږي؛ مګر که ټول خلک د هغوی د عبادت طريقې خپلې کړي او ويې کاروي؛ نو د رسول الله صلی الله عليه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ناروغانو پوښتنه به څوک کوي او جنازو ته به څوک ورځي؟

دې ته ورته يو شمېر نور د ثواب کارونه يې ياد کړل.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نېکانو خوشبويي!

ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو، ملائک څنګه پوهېږي، چې انسان د نېکۍ اراده کړې ده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: ملائک يې د نېکۍ خوشبويي حس کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

د نېکانو ياد!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: د الله عز وجل رحمت د نېکانو خلکو په ياد سره رانښکته کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

وخت پر قرآن او د قرآن پر علم سينګار کړه!

يو سړي عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وويل:

ابو عبدالرحمانه! زياتي وخت مې په څه شي کې تېر کړم؟

د قرآن په زده کړه کې او که د علم په طلب کې؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دومره قرآن دې زده دی په څومره چې لمونځ کول صحيح کېږي؟

هغه کس وويل: هو.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل:

بيا دې نو زياتي وخت د هغه علم په طلب کې وکاروه، چې قرآن کريم پرې پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکه کېدل دي نه جرأت!

ابن مبارک رحمه الله ویلي: ستاسې یو کس دې داسې نه وایي، چې فلانکی د الله عز وجل په وړاندې څومره زړور دی؟

بې شکه الله عز وجل ستر عزتمن او له دې نه لوړ او پاک دی، چې څوک دې د هغه په وړاندې جرأت وکړي، بلکې داسې دې ووایي: چې فلانکی پر الله تعالی څومره دوکه شوی دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

ایا نصیحت کوونکی شته!

یو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وویل: ایا داسې څوک شته چې نصیحت وکړي؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: ایا داسې څوک پېژنې چې نصیحت قبول کړي او ویي مني.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۲ ص)

زهد او شتو نه ګټه اخیستل!

د دنیا نه په ګټه اخیستلو سره بنده له زهد نه، نه وځي(په دومره کچه ګټه اخیستل اړین دي) چې خپل مخ پرې خلکو ته د سوال کولو نه وساتي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

هغه مې لا تر اوسه لیکلې نه ده!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ته چا وویل: ابو عبدالرحمانه، تر کوم وخت به ته دا حدیث لیکې؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: کېدی شي هغه کلمه چې ماته ګټه رسوي لا تردې دمه مې لیکلې هم نه وي!.(الطبقات الکبری للشعراني، ۵۱/۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه:

➢ دا هم نا اشنا ستره خبره ده، د ژوند لورې بدلوي، ابن مبارک رحمه الله هم وايي: د کوم هدف لپاره چې دا کاري لړۍ روانه ده، کېدی شي هغه خبره مې لا لیکلې هم نه وي؛ نو د هغې په لټه کې یم، څو یې تر لاسه کړم.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

قدر دې وپېژنه!

➢ یو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وویل: وصیت راته وکړه!

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: خپل قدر دې وپېژنه!.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

په رښتیني بنه ځان پېژندل!

➢ ابن مبارک رحمه الله ویلي: کله چې انسان خپل ځان (نفس) وپېژني (له نفس سره د کمي او ګناهونو محاسبه وکړي) د نفس په وړاندې له سپي نه ډېر خوار او ذلیل ګرځي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

د دین دوه برخې!

کېدی شي، چې أدب د دین دوه درېیمې برخې وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

یادونه:

استاد صالح احمد شامي ددې وینا په اړه لیکي:

(دین فرائضو (احکامو) ادابو او اخلاقو ته شامل دی او له شک پرته ټولنیز (اجتماعي) او نفسي اداب او ښایسته اخلاق د شومره والي په لحاظ سره له فرائضو او احکامو ډېر زیات دي).

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک للشامي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ سنید بن داود وايي: له ابن مبارک رحمه الله نه مې د خلکو د ډولونو په اړه وپوښتل:

ابن مبارک رحمه الله وویل: عالمان، ما وویل: له بادشاهانو نه څوک غوره خلک دي؟ ويي ویل: زاهدان! یانې په حقه بادشاهان، هغوی چې پر خپلو نفسونو واکمني لري او له دنیا نه ډډه کوي.

ما وویل: له غوغاء نه څوک؟ یانې د هغوی نه چې د خلکو سره یې ګډ ژوند کې ونډه زیاته وي او ظالمانه مشري کوي.

ويي ویل: خزیمة او ملګري يې! ما وویل: له ټیټ مرتبه خلکو نه؟

ويي ویل: هغوی چې د دوی په منځ کې ژوند کوي (دین یې د ژوند کولو لپاره وسیله ګرځولی وي او هڅه کوي چې ددې په وسیله د دنیا هسکو څوکو ته ورسیږي). (مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۵ ص)

سلطان الزهد!

دوه ولسمشران؟!

د زهد ولسمشر، د رعیت (ولس) له ولسمشر نه په مقام او مرتبه کې ستر دی!

د ولسونو ولسمشر خلک په امسا او متروکه را غونډوي او زاهد (پرهېزګار) له خلکو تښتي او خلک ورپسې وي.

(الطبقات الکبری للشعراني، ۵۱/۱)

یادونه:

د دې حکمت یا نصیحت په دې کیسه کې ولولئ.

امام شعراني په الطبقات، (۱/ ۵۱) او امام ذهبي په سیر اعلام النبلاء (۸/ ۳۸۴) کې نقل کړي، اشعث بن شعبة وايي: کله چې هارون الرشید باچا (رقة) ته راغی، هغه مهال عبدالله بن مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمه الله هم راغی، د ابن مبارک رحمه الله د راتګ خبر چې خپور شو، خلک په ډېره بيړه او مينه د هغه لور ته را وڅغلېدل، په اوردو ـ اوږدو مزلونو يې ګاولې شلېدلې وي او په خاورو او ګردونو خړ پړ وو، د ابن مبارک رحمه الله ګېرچاپېره د خلکو سخته ګڼه ګوڼه وه او د خلکو د ګڼې ګوڼې له امله فضا ګرد و غبار نيولې وه، د امير المؤمنين هارون الرشيد ام ولده د لرګيو نه د جوړې ښګلې له برج نه راښکاره شوه او د خلکو ګڼه ګوڼه يې چې وليده ويې ويل: دا څوک دی؟ ورته وويل شو: دا د خراسان يو عالم دی!

هغې وويل: په الله تعالی قسم! اصل بادشاهي خو دا ده، د هارون الرشيد څه بادشاهي ده، هارون الرشيد ته خو خلک، د متروکې امسا، پوليسو او پوځيانو په وسيله راغونډولی شي (او ده ته خلک پخپله خوښه مينه او لېوالتيا را غونډ شوې دي).

حبيب جلّاب وايي: ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: انسان ته څلور مرغلرې کوم غوره څيز ورکول شوی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: د عقل غريزه.

ما وويل: که عقل نه وي؟

ويي ويل: ښايسته ادب.

ما وويل: که ادب هم نه وي؟

ويي ويل: مهربان ورور چې ښه مشوره ورکوي.

ومې ويل: که دا هم نه وي؟

ويي ويل: اوږده چوپتيا.

ما وويل: که دا هم نه وي؟

ويي ويل: بيا ورته بېړنی مرګ غوره څيز دی!.(سير أعلام النبلاء، ۳۹۷/۸)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخل او علم!

ځوک چې پر علم بخيلي کوي، پر درېيو ځيزونو اخته کېږي.

يا په مرګ چې علم يې له منځه وړي.

يا په هېره، ياني علم يې ترې هېرېږي.

او يا د باچا (واکمن امير) پر خدمت او نوکرۍ اخته شي او علم يې له منځه لاړ شي.(سير أعلام النبلاء، ۳۹۸/۸)

ښېګڼې او بدګڼې!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

کله چې د انسان ښېګڼې پر بدګڼو بر لاسې شي، نو بيا د هغه بدګڼې نه يادېږي او هر کله چې د انسان بدګڼې پر ښېګڼو بر لاسې شي؛ نو بيا د هغه ښېګڼې نه يادېږي.

له څلورو د امن هيله مه لره!

➢ عقلمن خلک له څلورو څخه ځان په امن نه ګڼي.

له تېرې شوې ګناه څخه، ځکه پته نه لګي چې رب عز وجل به ورسره پکې څه معامله کوي.

له پاتې عمر څخه، ځکه پته نه لګي چې څومره پېښې او افتونه به پکې مخې ته راځي.

له ورکړل شوي فضيلت څخه، کېدی شي مکر او استدراج وي، له ډولي کړی شوې ګمراهۍ څخه چې ده ته هدايت ښکاري او هم يو ساعت لپاره د زړه له کږېدلو څخه؛.

ياد شوي څيزونه له انسان نه دين اخلي او دی پرې نه پوهيږي؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- نعيم بن حماد وايي: عبدالله بن مبارک رحمه الله به په کور کې ډېره ناسته کوله.

چا ورته وويل: يوازېتوب کې تنګېږې نه؟! ابن مبارک رحمه الله وويل: څنګه يوازې يم؛ زه خو رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ملګرې يم، يانې د هغه احاديث لولم او ځان له هغه سره احساسوم.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹)

د زاهد (پرهېزګار) پېژندنه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: زاهد هغه کس دی، که دنيا تر لاسه کړي خوشحالېږي نه او که د لاسه يې ورکړي خفه کېږي پرې نه؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۵ ص)

زاهد!

يو ځل ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو: ای زاهده!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: عمر بن عبدالعزيز رحمه الله زاهد دی، چې دنيا يې مخې ته راغله ؛ نو يې پرېښوده او زه چې يم؛ نو ما له څه شي پرهېز کړی؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵٦ ص)

غوره زهد!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ډېر غوره زهد هغه دی، چې پټ وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵٦ ص)

- ابو وهب المروزي وايي، له ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: کبر څه ته وايي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: کبر دې ته وايي، چې ته د نورو خلکو سپکاوی کوې او سپک يې ګڼې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا مې ترې وپوښتل، عجب (ځان غوښتنه) څه ته وايي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: عجب دې ته وايي: چې ته په دې اند يې چې دا څه شيان له ماسره دي دا له بل چاسره نشتهٔ، ما ته په لمونځ کوونکو کې د عجب (ځان غوښتنه) نه بد او ناکاره شی بل معلوم نه دی، ياني دا د مؤمنانو بد صفت دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۸ ص)

د عالمانو ادب!

د سفيان بن عيينه رحمه الله په حضور کې له عبدالله بن مبارک رحمه الله څخه د يوې مسئلې په اړه پوښتنه وشوه.

عبدالله بن مبارک رحمه الله وويل: موږ له دې څخه منع شوي يو چې د مشرانو (عالمانو) په شتون کې دې خبرې وکړو.

(سير اعلام النبلاء، ۴۲۰/۸)

د تقوا دليل!

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: داود عليه السلام خپل زوی سليمان عليه السلام ته ويلي و: ای زويه! درې څېزونه د سړي پر تقوا دلالت کوي.

۱: پر الله عز وجل ښايسته توکل کول، په هغه څه کې چې دې ته رسېدلي وي.

۲: د الله عز وجل په ورکړه ښه او ښايسته رضا کېدل.

۳: په غم او ازموينه کې ښايسته صبر کول.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: سړی هله عالم کېدلی شي، څو پورې چې د علم په طلب او لټه کې وي، کله چې د ځان په اړه دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

گومان وکړي، چې دی عالم شوی؛ نو په حقيقت کې دی ناپوه (جاهل) دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

نو څوک؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: عالمان د پيغمبرانو وارثان دي کله چې دوی له خلکو نه تمې کوي، بيا به نو چا پسې اقتدا کيږي؟
سوداګر په ځمکه کې د الله تعالی امانتکار بنده ګان دي، کله چې دوی خيانت وکړي، بيا به نو له چاسره امانت ايښودل کيږي؟
غازيان د الله مېلمانه دي، دوی چې د غنيمت په مال کې خيانت وکړي، بيا به نو څوک پر دښمن کاميابيږي؟
زاهدان د ځمکې بادشاهان دي، دوی چې رياکاران وي، بيا به نو د چا پيروي کيږي؟
چارواکي د خلکو ساتونکي دي، ساتونکی او شپون چې لېوه وي، بيا به نو څوک د ولس ساتنه کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٠ ص)

پر دېوال ليکلې کرښه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:
که په دېوال دې نصيحت وموند، ورته وګوره، فکر پرې وکړه او نصيحت ترې واخله!
چا ورته وويل: فقهې سره څنګه وکړو؟
ابن مبارک رحمه الله وويل: فقه (علم) د اورېدو پرته نه سميږي!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٠ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکر!

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وويل شو: رښتينی عالم څنګه پېژندل کېږي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل:

رښتينی عالم هغه دی چې له دنيا څخه پرهېز کوي او د اخرت چاروته کلکه پاملرنه کوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وويل شو: موږ ته پر څه شي، د شکر ادا کول پکار دي؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: تاسې ته مناسب دي، چې د اخرت په زياتوالي او د دنيا په کمي او نقصان شکر ادا کړئ!

او دا ددې له امله چې اخرت مو هله زياتيږي، چې دنيا نقصاني شي او دنيا مو هله زياتيږي، چې اخرت مو نقصاني شي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

يوه نوړۍ؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

وړي ته يوه نوړۍ ورکول راته د ميزان په تله کې د جومات په ودانولو ډېر غوره دي، که څه هم چې په يوازې ډول مې جومات ودان کړی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

د مور و پلار غيبت!

➢ د عبدالله بن مبارک رحمه الله په ناسته (مجلس) کې يو کس د بل کس غيبت وکړ، ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: که د غيبت کولو اراده لرئ؛ نو د مور و پلار غيبت مو وکړئ، ددې لپاره چې د نېکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو بدلې مو پردې (اجنبي) ته لاړې نه شي، بلکې مور و پلار ته به مو ورسیږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک،٦٢ ص)

- دغه راز ابن مبارک رحمه الله ویلي:

که ما د چا غیبت کولی؛ نو د خپل مور و پلار غیبت به مې کړی وی؛ ځکه له نورو نه دوی زما د نېکیانو ډېر لایق او حقدار دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٢ ص)

اړینه، مګر پرېښودل شوې توبه!

یو ځل عبدالله بن مبارک رحمه الله وویل:

له غیبت نه توبه دا ده، چې له هغه کس نه ښښنه وغواړې چې د چا غیبت دې کړی دی.

سفیان بن عیینه رحمه الله ورته وویل؛ بلکې له دې کس نه به د هغه خبرو په اړه ښښنه غواړي، چې د هغه په حق کې یې کړې وي.

(یانې هغه کس ته به وایي، چې ما ستا په اړه داسې او داسې خبرې کړې دي، ته ترې تېر شه او ښښنه راته وکړه).

ابن مبارک رحمه الله، سفیان بن عیینه رحمه الله ته وویل: دوه ځلې کړاو مه ورکوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

خوندور څېزونه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

ډېر خوندور څېزونه، له ملګرو دوستانو سره ناسته کول د کفایت (بساینې) لورته ورګرځېدل (چې د ژوند چارې یې هره برخه کې بسنه کوي او بل ته محتاج نه وي) او د الله عز وجل لپاره همېشنی دوستانه کول.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګ لپاره تیاری!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

د مرګ لپاره تیاری وکړه او هغه څه لپاره چې له مرګ نه وروسته دي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

طواف یې مبارک شه!

بې شکه یو سړی به د کعبې نه طواف کوي او خراسانیانو ته به ځان ښايي.

چا ورته وویل: دا به نو څنګه وي؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: دا کس دا خوښوي چې خراسانیان د ده په اړه ووايي، چې فلانکی مکه کې د طواف او سعیې لپاره اوسیږي، طواف او سعیې دې ورته مبارک وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦۴ ص)

د ښکار شبکه!

دې زمانه کې قاریانو د حرامو او شکمنو څیزونو خوراک ډېر کړی، تر دې چې د ګېډو او عورتونو په خوندونو کې ډوب شوي دي او له خپل علم نه یې د ښکار شبکه (جال) جوړه کړې، چې دنیا پکې ښکار کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦۴ ص)

د ادب اهمیت!

- **عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:**

موږ لږ غوندې ادب ته، له ډېر علم نه زیاته اړتیا لرو.

(من مواعظ و اقوال الصالحین، ٦٩ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- یو سړی ابن مبارک رحمه الله ته راغی، ورته یې وویل:

وصیت راته وکړه! ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: د الله لحاظ ساته او د مراقبې حال کې اوسه!

هغه کس وویل: د الله مراقبت او لحاظ ساتل څه مانا؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: د الله عز وجل نه حیاء کوه!.

(مو مواعظ و اقوال الصالحین، ۷۰ ص)

له بدعتي سره مه کېنه!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

ستا ناسته دې له مسکینانو سره وي او له بدعتي سره د ناستې نه ډډه وکړه!.(من مواعظ و اقوال الصالحین، ٦٣ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي: دېرش کلونه مې د ادب زده کړه وکړه او شل کلونه مې د علم زده کړه وکړه، سلفو به لومړی ادب زده کاوه او بیا به یې د علم زده کړه کوله.(موسوعة الاداب الاسلامیة، ۱۵ ص)

- د سلفو صالحینو څخه یو کس خپل زوی ته ویلي و: زویه، چې د ادب یو باب زده کړې، دا راته له دې نه غوره ده، چې ته د علم اویا بابونه زده کړې.(موسوعة الاداب الاسلامیة، ۱۴ ص)

- مخلد بن حسین، ابن مبارک رحمه الله ته ویلي و:

موږ د ډېرو احادیثو له زده کړې نه، د ډېرو ادابو زده کړې ته ډېر محتاج یو. (موسوعة الاداب الاسلامیة، ۱۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی ادب بيا علم!

ابن مبارک رحمه الله وايي: دېرش کلونو کې مې ادب زده کړ او شلو کلونو کې مې علم زده کړ، صحابه کرامو رضي الله عنهم به لومړی ادب زده کاوه او بيا به يې علم زده کاوه.(موسوعة الاداب الاسلامية، ١٦)

پټ او ښکاره ګناهونه!

څوک چې د ښکاره ګناهونو له امله دوزخ ته ننوځي، د عذاب او سزا په اعتبار به له هغه چا څخه کم وي، څوک چې د رياء، سمعت او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(تنبيه المفترين، ٩٥)

عالمانو کمښت!

اسلامي اداب مو په داسې وخت کې طلب کړ، چې ادب ورکوونکي شيخان او عالمان مو د لاسه ورکړي وو.(حلية الأولياء، ٨/ ١٦٩)

د مال او دنيا نه دومره ګټه تر لاسه کول، چې انسان پرې خپل مخ د خلکو په وړاندې د سوال نه وساتي څه باک نه لري او نه پرې انسان د زهد له مرتبې نه وځي.(الطبقات الکبری للشعراني، ١/ ٥٢)

له ناپوهۍ سره عزت نشته!

د هغه چا پر حال تعجب پکار دی، چې علم نه تر لاسه کوي او ځان لپاره د عزت تمه لري.(سير أعلام النبلاء، ٨/ ٣٩٨)

د زهد تعريف!

زاهد هغه څوک دی، که دنيا ورته ورسيږي، پرې خوشحالېږي نه؛ او چې د لاسه يې ورکړي پرې غمجن کېږي نه؛.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ٥٥)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل تواضع!

ابن مبارک رحمه الله ویلي: اصل تواضع دا ده، چې د هغه چا په وړاندې ځان ښکته کړې، څوک چې په دنیوي ژوند او نعمتونو کې له تانه ښکته وي، څو دا حقیقت څرګند شي، چې ته د دنیا او شتو له امله پر هغه فضیلت نه لرې او د هغه چا نه ځان لوړ ونیسه، چې په دنیا او شتو کې ستا نه لوړ وي، څو هغه ته دا حقیقت څرګند شي، چې هغه د دنیا له امله پر تا هېڅ فضیلت او غوره والی نه لري.
(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک، ٥٦)

یادونه:

د ابن مبارک رحمه الله دا وینا هم د سرو زرو پر اوبو د لیکلو ارزښت لري.(فاروقي)

قرآن داسې ولولئ!

نعیم بن حماد رحمه الله وایي: یو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وویل: بېګاه شپه مې ټول قرآن کریم په یو رکعت کې ولوست، عبدالله بن مبارک رحمه الله ورته وویل: زه داسې سړی پېژنم، چې ټوله شپه یې تر سهاره پورې یوازې د یو ایت (أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ) په بیا - بیا لوستلو تېره کړه او دا طاقت یې پیدا نه کړ، چې ترې مخکې بل ایت ته تېر شي.
ابن مبارک رحمه الله خپله ځان یادوه؛ مګر هغه سړي ته یې ځان ښکاره نه کړ.(سیر أعلام النبلاء، ٧/ ٦١٤)

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهنم!

یو ځل د ابن مبارک رحمه الله په مجلس کې د جهنم یاد وشو، هغه وویل:

عجبت لشيطان أتى الناس داعيا ـ إلى النار واشتق اسمه من جهنم.

ژباړه: تعجب دی چې شیطان خلک اور (نار) ته بلي، دا په داسې حال کې چې د دوزخ د اور نوم له جهنم څخه اخیستل شوی دی.

(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦٢٣)

د ادب سینګار!

یحیی بن یحیی اللیثي رحمه الله وایي: یو ځل موږ د امام مالک رحمه الله د احادیثو په علمي حلقه کې ناست وو، څوک راغی، چې عبدالله بن مبارک رحمه الله راغلی او درسي ناسته کې د کېناستو اجازه غواړي، امام مالک رحمه الله هغه کس ته وویل: اجازه ورکړئ، چې را ننوځي، ابن مبارک رحمه الله چې مجلس ته راننوت، امام مالک رحمه الله د هغه لپاره د ناستې په ځای کې وخوځېده او له ځان سره نږدې یې ورته د ناستې ځای ورکړ، له دې مخکې مې داسې څوک نه و لیدلی، چې امام مالک رحمه الله دې د احادیثو په درسي ناسته کې هغه ته خوځېدلی وي او ځای دې یې ورکړی وي، د احادیثو قاري، د احادیثو استاد امام مالک رحمه الله ته احادیث لوستل او درس جاري و.

کله به چې څه شي باندې ورتېرېده؛ نو امام مالک رحمه الله به ترې پوښتل: ابن مبارکه! ستاسې مذهب په دې کې څه شی دی؟

یا له تاسې سره په دې اړه څه علم او ځواب دی؟ ابن مبارک رحمه الله مې لیده، چې په ډېر ادب او ښایسته طریقې به یې ځواب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوه، بیا د ادب له مخې پاڅېده او له درسي حلقې نه ووت، امام مالک رحمه الله د هغه ادب خوښ کړ او د هغه د ادبي او علمي سلوک ستاینه یې وکړه، بیا امام مالک رحمه الله موږ ته وویل: دا ابن مبارک رحمه الله دی، د خراسان فقیه او عالم دی.

(سیر أعلام النبلاء، ۷/ ۶۳۰)

یو ځل د سفیان بن عیینه رحمه الله په حضور کې د ابن مبارک رحمه الله نه د یوې مسئلې پوښتنه وشوه، عبدالله بن مبارک رحمه الله په ډېر ادب وویل: موږ له دې نه منع کړی شوي یو، چې د خپلو مشرانو او عالمانو په مخکې دې خبرې وکړو.

(سیر أعلام النبلاء، ۷/۶۳۱)

د (۱۰۰۰) کسانو دوستانه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله په علمي سفرونو کې ځانګړی مقام او تاریخ لري، یو ځل یې د (مرو) نه د (رسی) سیمې پورې یو زر کیلو متره مزل ددې لپاره وکړ، چې د امام حسن بصري رحمه الله یو اثر کره او ثابت کړي، کوم چې د هارون بن المغیرة سره و، هغه ته ورغی، هارون بن مغیره وایي: زما څنګ ته راغی او له سورلۍ نه هم ښکته نه شو، ما ورته وویل: اسماعیل بن مسلم نه مې اوریدلي او هغه له حسن څخه او د امام حسن بصري رحمه الله دا اثر یې کره ثابت او کره واوریده: لا تشتري مودة الف رجل بعداوة رجل واحد.

ژباړه: د زرو کسانو دوستانه د یو کس پر دښمنۍ مه اخله.

بیا ابن مبارک رحمه الله هارون ته وویل: یوازې همدې حدیث پسې له (مرو) نه دلته راغلی یم.(مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوره ګاونډيتوب!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله د کور څنګ ته يو يهودي اوسېده، يو وخت يهودي د کور د خرڅولو اراده وکړه، دوه زره دينار يې د کور قيمت وټاکه، خلکو ورته وويل: ستا کور د دوه زره دينارو ارزښت نه لري، يو زر دينار يې مناسبه بيه ده.

يهودي وويل: (۱۰۰۰) دينار د کور بيه ده او (۱۰۰۰) دينار د ابن مبارک رحمه الله د ګاونډيتوب بيه ده، ابن مبارک رحمه الله چې خبر شو، يهودي ته يې (۱۰۰۰) ديناره ورکړ او ورته يې وويل: کور مه خرڅوه، همدلته پاتې شه، دا د ابن مبارک رحمه الله حسن تعامل او غوره اخلاق و.(الشيخ عبدالكريم الصالح)

د حساب نه وېره!

قاسم بن محمد د ابن مبارک رحمه الله همزولی او ملګری وايي: د امام عبدالله بن مبارک رحمه الله به د خلکو په منځ کې ډېر عزت او درناوی کېده، له ما سره يو مهال دا فکر پيدا شو، چې دا څه لامل دی، چې د ده دومره زيات درناوی کېږي، که د عبادتونو خبره وي؛ نو دی لمونځ کوي، موږ هم لمونځ کوو، دی روژه نيسي موږ هم روژه نيسو، دی حج کوي، موږ هم حج کوو او که دی جهاد کوي، موږ هم جهاد کوو، يو ځل يوې غزا ته د سفر په لاره وو، د لارې په اوږدو کې يو دمه ځای کې ناست و، شپه وه، ناڅاپه ډيوه مړه شو او تورتم شو، څو شېبې وروسته هماغه ډيوه رڼا يا د رڼا لپاره بله کومه وسيله روښانه شوه، ګورم چې د ابن مبارک رحمه الله له سترګو نه اوښکې بهېدلې او ګيره يې پر اوښکو لمده وه، هماغه شېبه زه پوه شوم، چې ابن مبارک رحمه الله ته ددې تيارې او تورتم له امله د اخرت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځې سخته تياره ور ياده شوې د حساب وېره ورسره پيدا شوه، دې تيارې نه يې درس او عبرت واخيست او د اخرت د ورځې تياره يې خپل مخ ته ودروله او وېې ژړل، د همدې حال په ليدو زما اندېښنه ځواب شوه او دا يقين مې کره شو، چې ابن مبارک رحمه الله د الله عز وجل مخ کې درېدلو نه او د حساب نه د وېرې له امله پر موږ غوره کړی شوی او همدا يې د فضيلت معيار دی، که څه هم چې زموږ او د ابن مبارک رحمه الله عبادتونه او نېکې چارې سره يو ډول دي.(تاريخ بغداد)

دا د ژوندي زړه ځانګړنه ده، چې هر بدلون او حالت نه زده کړه کوي، زړه چې کله د الله عز وجل په مينه، وېره او عبادت ډک او ښايسته وي، بيا ترې داسې فکر او احساس سرچينه اخلي.

سخاوت ترې زده کړه!

د ابن مبارک رحمه الله رأس المال (اصل شتمني) څلور سوه زره ديناره و، هغه ډېر هوښيار سوداګر هم و، هر کال به يې د سوداګرۍ له ګټې سل زره ديناره د صدقې په ډول، د عبادت، زهد او علم پر خاوندانو لګول.(البداية والنهاية، ۱۰/ ۲۰۲۰)

مرغلره په ډېران کې؟!

حسان او سويد د ابن مبارک رحمه الله ملګري وايي: کله چې ابن مبارک رحمه الله شام ته د جهاد لپاره تله، موږ ورسره هم وو، کله يې چې د هغه ځای د خلکو عبادت کول، غزاګانو کې برخه اخيستل او هره ورځ جهادي ډلګۍ استول وليدل، موږ ته يې مخ را واړوه او وېې ويل: إِنَّا لله وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ، افسوس د عمر په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو او شپو چې موږ د شعر په علم او زده کړه کې تېرې او سبا کړې او دلته مو د جنت دروازې خلاصې پرېښودې دي.

راوي وايي، بيا ابن مبارک رحمه الله روان و، موږ هم ورسره روان وو؟ دغه مهال موږ پر يو ورتېر شو، چې په لوړ غږ يې دا بيت زمزمه کاوه.

أذلني الهواء فأنا الذليل   وليس إلى الذي اهوى سبيل

ژباړه: خواهش خوار او ذليل کړی يم زه ذليل يم او نشته نجات د هغه کس لپاره چې د خواهش پيروي او د هغې لاره وي.

ابن مبارک رحمه الله د لستوني نه (کاغذ) را وويسته او دا بيت يې وليکه، موږ ورته وويل: د شعر هغه بيت ليکئ، چې دا مو واورېده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: هغه مثل (متل) مو نه دی اورېدلی، چې وايي: رُبَّ جَوْهَرَةٍ فِيْ مَزْبَلَةٍ.

ژباړه: ډېر ځلې مرغلره په ډېران کې موندل کېږي.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۵۷)

د ابن مبارک رحمه الله د شعر له ګلبڼ نه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله فضيل بن عياض رحمه الله ته يو ليک استولی و، چې د ليک په مضمون کې يې فضيل رحمه الله ته تيزي ورکوله او جهاد ته يې هڅولی و دا ليک يې (۱۷۷ هـ) کې هغه ته ستولی و او دا بيتونه پکې و.

يَا عَابِدَ الحَرَمِيْنِ لَوْ أَبْصَرْتَنَا   لَعَلِمْتَ أَنَّكَ فِي العِبَادَةِ تَلْعَبُ

ژباړه: ای په حرمينو کې عبادت کوونکيه! که ته موږ وګورې؛ نو پوه به شې چې ته په عبادت کې لوبې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنْ كَانَ يَخْضِبُ جِيْدَهُ بِدُمُوعِهِ   فَنُحُورُنَا بِدِمَائِنَا تَتَخَضَّبُ

ژباړه: که څوک وي، چې خپل اننګي پر اوښکو لمدوي، نو زموږ ګرېوانونه زموږ پر وینو لمدیږي.

أَوْ كَانَ يُتْعِبُ خَيْلَهُ فِي بَاطِلٍ   فَخُيُوْلُنَا يَوْمَ الصَّبِيْحَةِ تَتْعَبُ

ژباړه: یا دې دا سړی چې ستړی کوي خپل آس په باطل او بې ګټې چارو کې، نو زموږ آسونه د سهار په وخت (برید) کې ستړي کېږي

رِيْحُ العَبِيْرِ لَكُمْ وَنَحْنُ عَبِيْرُنَا   رَهَجُ السَّنَابِكِ وَالغُبَارُ الأَطْيَبُ

ژباړه: د مشکو خوشبویي دې ستاسو وي؛ او زموږ لپاره ډېره ښایسته خوشبویي د آسونو د پښو ګرد و غبار دی.

وَلَقَدْ أَتَانَا مِنْ مَقَالِ نَبِيِّنَا   قَوْلٌ صَحِيْحٌ صَادِقٌ لَا يُكْذَبُ

ژباړه: او په تحقیق سره راغلی دی موږ ته د نبي قول، چې رښتنی او صحیح قول دی او نبي صلی الله علیه وسلم دروغ نه وایي.

لَا يَسْتَوِي وَغُبَارُ خَيْلِ اللهِ فِي   أَنْفِ امْرِئٍ وَدُخَانُ نَارٍ تَلْهَبُ

ژباړه: د الله تعالی په لاره کې د آسونو د پښو ګرد او د اور لوګی چې بلیږي، دواړه د یو سړي په پوزه کې نه جمع کېږي.

هَذَا كِتَابُ اللهِ يَنْطِقُ بَيْنَنَا   لَيْسَ الشَّهِيْدُ بِمَيِّتٍ لَا يُكْذَبُ

ژباړه: دا د الله تعالی کتاب دی، چې زموږ په منځ کې غږیږي، شهید (عبث مړ نه دی) او د الله تعالی کتاب دروغ نه وایي.

(سیر أعلام النبلاء، ۸/ ۴۱۲)

(پای)

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا الله أنت أستغفرك و أتوب إليك

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library